

Hoofdstuk II - Handleiding per spellingstrategie

Deelleergang luisterwoorden

Tot deze categorie behoren de klankzuivere woorden; hierbij is er sprake van een één duidelijke relatie tussen de klankvorm en de schrijfwijze van het woord: iedere klank heeft een vast overeenkomstig symbool. Door het woord op te delen in klanken (fonemische segmentatie) en elke klank om te zetten in een symbool kan de schrijfwijze van het woord worden achterhaald. Dit onderdeel van de spelling wordt het aanvankelijk spellen genoemd. Hierbij spelen twee aspecten een rol:

- letterkennis
- fonemische segmentatie, meestal auditieve analyse genoemd.

Beide aspecten komen in de deelleergang luisterwoorden in uitgebreide oefenvorm terug. Wat betreft de letterkennis komen niet alle letters aan bod, maar alleen die letters die in de praktijk de meeste problemen opleveren. Bij de fonemische segmentatie wordt niet verder gegaan dan vijf-letterwoorden. Wanneer leerlingen dit foutloos kunnen doen mag verondersteld worden dat ze een voldoende vaardigheid hebben in het fonemisch segmenteren.

De opbouw van het programma is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- vervolgens krijgen de leerlingen de letters waarmee moet worden geoefend geïsoleerd en ondersteund met een afbeelding aangeboden
- daarna volgen oefeningen om woorden uit de betreffende categorie te kunnen herkennen
- na oefening van een groep letters (p/b/d, lange/korte klanken, twee-tekenklanken) volgt een controledictee
- daarna volgen de fonemische segmenteer (auditieve analyse)oefeningen
- ook dit onderdeel wordt afgesloten met een controledictee

Welke onderdelen behoren bij de luisterwoorden?

- aanleren van de letters: p, b, d
- aanleren van de korte en lange klanken: a/aa, e/ee, o/oo, u/uu, i
- aanleren van de twee-tekenklanken: ie, ei, oe, eu, ui, au en ou
- fonemisch segmenteren (auditieve analyse) van drie-, vier- en vijf-letterwoorden

Werkwijze

1. *instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee met als doel om na te gaan of het klankzuiver schrijven wordt beheerst. Bij onvoldoende beheersing kan de betreffende score dienen als vergelijkingspunt met de score op het controledictee.

afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: 80% van de woorden moet goed worden geschreven om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

2. *Aanbieding van de letters*

De letters worden geïsoleerd aangeboden en deze aanbieding wordt middels een afbeelding ondersteund. Deze afbeelding kan voor de leerling met name bij de richting van de letter een goede steun zijn. Wanneer de leerling met dit aspect problemen in de klas blijft houden, kan het plakken van de letterplaatjes op zijn tafel een oplossing zijn.

3. *Probleemherkenning van de categorie*

Middels auditieve oefeningen wordt de leerlingen geleerd de betreffende letter(s) in woorden te herkennen. Dit gebeurt door woorden met deze letter(s) auditief of via afbeeldingen aan te bieden. Wanneer in deze woorden de betreffende letter(s) voorkomen moet de leerling dit kenbaar maken door het betreffende woord aan te kruisen.

Ook door visuele oefeningen moeten de leerlingen de letters uit de te oefenen categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of tekst, waartussen de betreffende letters gezocht moeten worden. De leerling moet deze letters onderstrepen.

4. *Controledictee*

Doel is om na te gaan of de geoefende categorie beheerst wordt.

Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het controledictee bestaat uit 14 woorden en er komen in het dictee vier woorden voor die niet tot de geoefende categorie behoren.

Beoordeling: alleen de woorden die bij de geoefende categorie behoren tellen mee in de beoordeling. Het oordeel voldoende beheersing geldt vanaf 80% goed geschreven woorden.

Het resultaat kan tevens vergeleken worden met de instaptoets.

5. *Fonemische segmenteer-oefeningen (auditieve analyse)*

De woorden worden via afbeeldingen aan de leerling aangeboden. Onder het woord staan net zoveel hokjes als het woord fonemen (klanken) bevat. De leerling moet in ieder hokje het overeenkomstige grafeem (symbool) schrijven. In de aanbieding zit een opklimming wat betreft de complexiteit van woorden, zodat ook woorden met medeklinkercombinaties worden aangeboden.

6. *Controledictee*

Dit controledictee bestaat uit 14 klankzuivere woorden, waaronder woorden met medeklinkercombinaties. De afname en de beoordeling zijn overeenkomstig het vorige controledictee.

Deelleergang lettergroepwoorden

Bij de overgang van het aanvankelijk naar het voortgezet spellen wordt meestal gestart met het aanleren van vaste lettercombinaties (letterclusters) b.v. woorden met -eer. Deze woorden met vaste letterclusters noemen we lettergroepwoorden. Om deze lettergroep goed te onthouden worden regels/geheugensteuntjes aangeboden. Deze lettergroep moeten de leerlingen in meerdere woorden (auditief) leren herkennen en ze moeten vertrouwd raken met de schrijfwijze.

De opbouw van het programma per categorie is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- daarna volgen oefeningen om woorden uit de categorie te herkennen (auditief en visueel)
- daarna volgt instructie over de aanpak van deze categorie en start het gebruik van het steunkaartje
- daarna volgen oefeningen met de desbetreffende categorie op éénlettergrepig niveau, wat wordt afgesloten met een controledictee
- bovengenoemde cyclus wordt herhaald op meerlettergrepig niveau
- na oefening is toepassing, tijdens de lessen in de klas, noodzakelijk. Zie hiervoor het onderdeel: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas".

Welke spellingcategorieën behoren bij de lettergroepwoorden?

Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- woorden met -eer, -oor, -eur
- woorden met -aai, -ooi, -oei
- woorden met -eeuw, -ieuw, -uw
- woorden met -ng, -nk
- woorden met kleeftletters (b.v. -rk, -lf, -lk, -lp)

Werkwijze

1. *Instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee. Het doel is om na te gaan of oefening van deze categorie nodig is, of dat deze spellingcategorie op dit niveau beheerst wordt. Tevens dient dit resultaat als vergelijkingspunt voor de score op de controledictees.

Afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: het instapdictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de te oefenen categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat deze spellingcategorie beheerst wordt, dan zijn er 2 mogelijkheden:

- a. er wordt gestart met het tweede gedeelte van deze categorie (de meerlettergrepi-ge woorden).

- b. als er in de klas te veel fouten gemaakt worden in deze categorie kan het betreffende steunkaartje gebruikt worden.
2. *Probleemherkenning* van de categorie.
Middels auditieve oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Dit gebeurt door woorden of plaatjes aan te bieden, waartussen woorden voorkomen uit de te oefenen categorie. Als deze woorden voorkomen, moet de leerling via aankruisen dit kenbaar maken.
Ook d.m.v. visuele oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of een tekst, waartussen de betreffende woorden gezocht moeten worden. De leerling onderstreept de woorden.
De herkenning van de categorie is belangrijk en gebeurt nog zonder aanbieding van een regel of grondwoord. Het gaat om herkenning op het gehoor of het gezicht. Deze fase is een belangrijke in het leren werken volgens een goede spellingstrategie en mag daarom best wat tijd kosten. Ook verdient het aanbeveling deze fase tijdens de spellingmomenten in de klas extra te oefenen.
3. *Aanpak* van de spellingcategorie.
De lettergroep wordt aangeboden met het bijbehorende regeltje/geheugensteuntje en toegelicht met enkele voorbeelden. De woorden van het instapdictee en de herkenningsoefeningen kunnen hierbij gebruikt worden.
De lettergroep met het regeltje zijn terug te vinden op de groeikaart. Deze groeikaart bevat uiteindelijk alle orthografische kennis die de leerling tijdens deze spellingstrategie wordt aangeboden. Zolang deze kennis nog niet geautomatiseerd is, kan de groeikaart dienst doen als een extern geheugen. Het desbetreffende steunkaartje wordt tevens geïntroduceerd en ingevuld (voor de werkwijze zie: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas").
4. *Oefeningen* met eenvoudige woorden (éénlettergrepi- en eenvoudige tweelettergrepi-ge woorden).
De oefeningen moeten met bewust gebruikmaking van de geleerde spellingkennis gemaakt worden. Dit kan door de groeikaart, waarop het geleerde is vastgelegd steeds erbij te gebruiken. Ook is het verstandig om de leerling regelmatig te laten verbaliseren waarom hij voor deze schrijfwijze heeft gekozen.
Tijdens de oefeningen kunnen ook desgewenst aantekeningen gemaakt worden op het steunkaartje.
5. *Controledictee*
Doel is om na te gaan of deze spellingcategorie beheerst wordt.
Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het steunkaartje mag tijdens het dictee niet gebruikt worden.
Beoordeling: het controledictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de geoefende categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.
Blijkt uit het dictee, dat dit niveau beheerst wordt, kan overgegaan worden naar het instapdictee van het tweede niveau van de categorie.

6. Oefeningen met *meerlettergrepige* woorden.
Er wordt gestart met het blad waarop de betreffende aanpak weergegeven staat. Geef nu voorbeelden met meerlettergrepige woorden om te laten zien hoe het lettergroepwoord nu gebruikt wordt. Op het steunkaartje kunnen als aanvullingen voorbeelden e.d. ingevuld worden. De werkwijze is verder gelijk aan de beschrijving bij 4 (oefeningen met eenvoudige woorden).
7. *Controledictee*: zie onder 5.
8. *Categorieën door elkaar*
Dit onderdeel komt aan het eind van dit programmadeel.
De voorgaande categorieën van de lettergroepwoorden worden door elkaar geoefend. Dit herhalingsdeel wordt afgesloten met een controledictee.
9. *Aanvullende didactische aanwijzingen*
De klankclusters zoveel mogelijk als één geheel oefenen, zowel auditief (b.v. rijmoefeningen) als visueel-motorisch (b.v. schrijven, kleuren van de lettercluster, onderstrepen).
Bij de kleeletters vooral veel aandacht besteden aan de visuele inprenting.

Deelleergang regelwoorden

Regelwoorden zijn woorden, waarbij via het toepassen van regels achterhaald kan worden op welke manier een woord geschreven moet worden.

Bij regelwoorden moet de leerling in staat zijn tot:

1. het ontdekken dat een regel moet worden toegepast en
2. de regel (daadwerkelijk) toepassen.

De opbouw van het programma is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- daarna volgen oefeningen om de categorie te herkennen (auditief en visueel)
- daarna volgt de aanbieding van de regel en start het gebruik van het steunkaartje
- daarna volgen oefeningen met de desbetreffende categorie op éénlettergrepig niveau, wat wordt afgesloten met een controledictee
- bovengenoemde cyclus wordt herhaald op meerlettergrepig niveau
- na oefening is toepassing, tijdens de lessen in de klas, noodzakelijk. Zie hiervoor het onderdeel: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas".

Welke spellingcategorieën horen bij de regelwoorden.

Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- de verlengingsregel -t/-d, -p/-b
- de open- en gesloten lettergreepregel (bomen, bommen)
- de -ee aan het eind van een woord (zee)
- f/v en s/z in meervoudsvorm (hazen, dieven)
- 's bij meervoudsvormen (auto's)
- de slot -n (bomen, houten)

Werkwijze

1. *Instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee. Het doel is om na te gaan of oefening van deze categorie nodig is, of dat deze spellingcategorie op dit niveau beheerst wordt. Tevens dient dit resultaat als vergelijkingspunt voor de score op de controledictees.

Afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: het instapdictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de te oefenen categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat deze spellingcategorie beheerst wordt, dan zijn er 2 mogelijkheden:

- a. er wordt gestart met het tweede gedeelte van deze categorie (de meerlettergrepi-ge woorden).
- b. als er in de klas te veel fouten gemaakt worden in deze categorie kan het betreffende steunkaartje gebruikt worden.

2. *Probleemherkenning* van de categorie

Middels auditiële oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Dit gebeurt door woorden of plaatjes aan te bieden, waartussen woorden voorkomen uit de categorie. Wanneer deze woorden voorkomen, maakt de leerling dit via aankruisen kenbaar.

Ook door middel van visuele oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of een tekst, waartussen de betreffende woorden gezocht moeten worden. De leerling onderstreept de woorden.

De herkenning van de categorie is belangrijk en gebeurt nog zonder aanbieding van een regel of grondwoord. Het gaat om herkenning op het gehoor of het gezicht. Deze fase is een belangrijke in het leren werken volgens een goede spellingstrategie en mag daarom best wat tijd kosten. Ook verdient het aanbeveling deze fase tijdens de spellingmomenten in de klas extra te oefenen.

3. *Aanpak* van de spellingcategorie

De desbetreffende regel wordt aangeboden en uitgelegd. De woorden van het instapdictee en de herkenningsoefeningen kunnen hierbij gebruikt worden. De regel is terug te vinden op de groeikaart. Deze groeikaart bevat uiteindelijk alle orthografische kennis die de leerling tijdens deze spellingstrategie wordt aangeboden. Zolang deze kennis nog niet geautomatiseerd is, kan de groeikaart dienst doen als een extern geheugen. Het desbetreffende steunkaartje wordt tevens geïntroduceerd en uitgelegd (voor de werkwijze zie onderdeel "Aanwijzigingen voor gebruik in de klas").

Voorafgaand aan de open- en gesloten lettergreepregel worden vooroefeningen gegeven. Om de desbetreffende regels goed te kunnen toepassen moeten de leerlingen bepaalde begrippen kennen en woorden in lettergrepen kunnen verdelen.

4. *Oefeningen met eenvoudige* woorden (éénlettergrepi- en eenvoudige tweelettergrepi-ge woorden)

De oefeningen moeten met bewust gebruikmaking van de geleerde spellingkennis gemaakt worden. Dit kan door de groeikaart, waarop het geleerde is vastgelegd steeds erbij te gebruiken. Ook is het verstandig om de leerling regelmatig te laten verbaliseren waarom hij voor deze schrijfwijze heeft gekozen.

Tijdens de oefeningen kunnen ook desgewenst aantekeningen gemaakt worden op het steunkaartje.

5. *Controledictee*

Doel is om na te gaan of deze spellingcategorie beheerst wordt.

Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het steunkaartje mag tijdens het dictee niet gebruikt worden.

Beoordeling: het controledictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de geoefende categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat dit niveau beheerst wordt, kan overgegaan worden naar het instapdictee van het tweede niveau van de categorie.

6. Oefeningen met *meerlettergrepige* woorden
Er wordt gestart met het blad waarop de betreffende aanpak weergegeven staat. Geef nu voorbeelden met meerlettergrepige woorden om te laten zien hoe het regelwoord nu gebruikt wordt. Op het steunkaartje kunnen als aanvullingen voorbeelden e.d. ingevuld worden. De werkwijze is verder gelijk aan de beschrijving bij 4 (oefeningen met eenvoudige woorden).
7. *Controledictee*: zie onder 5.
8. *Categorieën door elkaar*
Dit onderdeel komt aan het eind van dit programmadeel.
De voorgaande categorieën van de regelwoorden worden door elkaar geoefend.
Dit herhalingsdeel wordt afgesloten met een controledictee.
9. *Aanvullende didactische aanwijzingen*
Bij de regelwoorden ligt de nadruk op de herkenning van de regel. Bij de verleningsregel eind d-t en eind p-b is het ook goed om het woord langer op te laten schrijven.
Bij het aanleren van de open- en gesloten lettergreepregel, worden bij de probleemherkenning oefeningen gedaan om woorden in stukjes/klankgroepen te verdelen. Het verdelen van woorden op het gehoor is van belang om de regels goed toe te passen. Bij b.v. het woord bakker, hoor je aan het eind van een klankgroep (auditieve lettergreep) de korte klank a en daarom volgen er twee medeklinkers.
Het verdelen van woorden in klankgroepen wordt eerst geoefend in het voorbereidende deel bij de klinkerregels.

Deelleergang weet-woorden

Weet-woorden zijn woorden, waarbij voor eenzelfde klank verschillende lettertekens gebruikt worden b.v. ei-ij. Er is geen eenduidige relatie tussen klankvorm en schrijfwijze. De laatste kan ook niet via het toepassen van regels achterhaald worden.

Via *inprenting* moeten deze woorden aangeleerd worden.

Voor deze woorden zijn o.h.a. geen geheugensteuntjes/regeltjes te bedenken. Als er een regeltje wordt aangegeven, geldt dit slechts voor een klein gedeelte van de betreffende categorie.

Het weten kan bereikt worden door inprenting en geheugenondersteunende activiteiten, zoals het classificeren van woorden of het bij elkaar plaatsen van woorden met dezelfde schrijfwijze in een zinvol verband, zoals in een tekening of een verhaal.

De categorieën met woorden met c en ch, i en ie vallen in dit programma ook onder de weetwoorden en worden ook op deze manier geoefend.

De opbouw van het programma is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- daarna volgen oefeningen om de categorie te herkennen (auditief en visueel)
- daarna volgt instructie over deze categorie en start het gebruik van het steunkaartje
- daarna volgen oefeningen met de desbetreffende categorie op éénlettergrepig niveau, wat wordt afgesloten met een controledictee
- bovengenoemde cyclus wordt herhaald op meerlettergrepig niveau
- na oefening is toepassing, tijdens de lessen in de klas, noodzakelijk. Zie hiervoor het onderdeel: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas".

Welke spellingcategorieën behoren bij de weet-woorden?

Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- woorden met een v of een f
- woorden met een s of een z
- woorden met een g of een ch
- woorden met een ei of een ij
- woorden met een ou of een au
- woorden met c en ch
- woorden met ie en i

Werkwijze

1. *Instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee. Het doel is om na te gaan of oefening van deze categorie nodig is, of dat deze spellingcategorie op dit niveau beheerst wordt. Tevens dient dit resultaat als vergelijkingspunt voor de score op de controledictees.

Afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: het instapdictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de te oefenen categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat deze spellingcategorie beheerst wordt, dan zijn er 2 mogelijkheden:

- a. er wordt gestart met het tweede gedeelte van deze categorie (de meerlettergrepi-ge woorden).
- b. als er in de klas te veel fouten gemaakt worden in deze categorie kan het betreffende steunkaartje gebruikt worden.

2. *Probleemherkenning* van de categorie

Middels auditieve oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Dit gebeurt door woorden of plaatjes aan te bieden, waartussen woorden voorkomen uit de categorie. Wanneer deze woorden voorkomen, maakt de leerling dit kenbaar via aankruisen.

Bij de weet-woorden gaat het er om, dat de leerling de hele categorie herkent, b.v. het gaat om ei-ij woorden. Het onderscheid tussen woorden met een ei of een ij komt niet op deze manier aan de orde.

Ook d.m.v. visuele oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of een tekst, waartussen de betreffende woorden gezocht moeten worden. De leerling onderstreept de woorden

De herkenning van de categorie is belangrijk en gebeurt nog zonder aanbieding van een regel of grondwoord. Het gaat om herkenning op het gehoor of het gezicht.

3. *Aanpak* van de spellingcategorie

Het grootste gedeelte van de weet-woorden moet via inprenting geleerd worden. Bij de ei-ij woorden en de ou-au woorden wordt ter ondersteuning een ei-verhaal en een au-verhaal gebruikt

Voor de overige categorieën wordt voor een gedeelte van de woorden een hulpregeltje gebruikt.

4. *Oefeningen* met *eenvoudige* woorden (éénlettergrepi- en eenvoudige tweelettergrepi-ge woorden).

De oefeningen moeten met bewust gebruikmaking van de geleerde spellingkennis gemaakt worden. Dit kan door het kaartje, waarop het geleerde is vastgelegd steeds erbij te gebruiken.

Tijdens de oefeningen kunnen dan ook desgewenst aantekeningen gemaakt worden op dit kaartje.

5. *Controledictee*

Doel is om na te gaan of deze spellingcategorie beheerst wordt.

Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het steunkaartje mag tijdens het dictee niet gebruikt worden.

Beoordeling: het controledictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de geoefende categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat dit niveau beheerst wordt, kan overgegaan worden naar het instapdictee van het tweede niveau van de categorie.

6. Oefeningen met *meerlettergrepige* woorden.
Er wordt gestart met het blad waarop de betreffende aanpak weergegeven staat. Geef nu voorbeelden met meer-lettergrepige woorden om te laten zien hoe het weetwoord nu gebruikt wordt. Op het steunkaartje kunnen als aanvullingen voorbeelden e.d. ingevuld worden. De werkwijze is verder gelijk aan de beschrijving bij 4 (oefeningen met eenvoudige woorden).
7. *Controledictee*: zie onder 5.
8. *Categorieën door elkaar*
Dit onderdeel komt aan het eind van dit programmadeel.
De voorgaande categorieën van de weetwoorden worden door elkaar geoefend.
Dit herhalingsdeel wordt afgesloten met een controledictee.

Deelleergang net-als woorden

Het gaat hierbij om woorden, waarin een bepaald voor- of achtervoegsel voorkomt. In een grondwoord wordt dit voor- of achtervoegsel aangeboden en naar analogie daarvan worden de woorden geschreven. Deze voor- en achtervoegsels moeten de leerlingen in meerdere woorden leren herkennen en ze moeten vertrouwd raken met de schrijfwijze.

De opbouw van het programma is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- daarna volgen oefeningen om de categorie te herkennen (auditief en visueel)
- daarna volgt instructie over deze categorie en start het gebruik van het steunkaartje
- daarna volgen oefeningen met de desbetreffende categorie op éénlettergrepig niveau, wat wordt afgesloten met een controledictee
- bovengenoemde cyclus wordt herhaald op meerlettergrepig niveau
- na oefening is toepassing, tijdens de lessen in de klas, noodzakelijk. Zie hiervoor het onderdeel: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas".

Welke spellingcategorieën behoren bij de net-als woorden?

Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- woorden met be-, ge-, ver-, te-
- woorden met stomme e
- woorden met -ig
- woorden met -lijk
- woorden met -heid
- woorden met -teit
- woorden met -tie
- woorden met -isch
- woorden met -ge

Werkwijze

1. *Instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee. Het doel is om na te gaan of oefening van deze categorie nodig is, of dat deze spellingcategorie op dit niveau beheerst wordt. Tevens dient dit resultaat als vergelijkingspunt voor de score op de controledictees.

Afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: het instapdictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de te oefenen categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat deze spellingcategorie beheerst wordt, dan zijn er 2 mogelijkheden:

- a. er wordt gestart met het tweede gedeelte van deze categorie (de meerlettergrepi-ge woorden).
- b. als er in de klas te veel fouten gemaakt worden in deze categorie kan het betreffende steunkaartje gebruikt worden.

2. *Probleemherkenning* van de categorie
Middels auditiële oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Dit gebeurt door woorden of plaatjes aan te bieden, waartussen woorden voorkomen uit de te oefenen categorie. Als deze woorden voorkomen, moet de leerling via aankruisen dit kenbaar maken.
Ook d.m.v. visuele oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of een tekst, waartussen de betreffende woorden gezocht moeten worden. De leerling onderstreept de woorden
De herkenning van de categorie is belangrijk en gebeurt nog zonder aanbieding van een regel of grondwoord. Het gaat om herkenning op het gehoor of het gezicht. Deze fase is een belangrijke in het leren werken volgens een goede spellingstrategie en mag daarom best wat tijd kosten. Ook verdient het aanbeveling deze fase tijdens de spellingmomenten in de klas extra te oefenen.
3. *Aanpak* van deze spellingcategorie
Het betreffende voor- of achtervoegsel wordt, via een grondwoord, aangeboden. Nog enkele andere net-als woorden met het desbetreffende voor- of achtervoegsel worden als voorbeelden erbij gebruikt.
Het grondwoord is terug te vinden op de groeikaart. Het desbetreffende steunkaartje wordt tevens geïntroduceerd en ingevuld (voor de werkwijze zie onderdeel "Aanwijzingen en gebruik in de klas").
4. *Oefeningen met eenvoudige* woorden (éénlettergrepi- en eenvoudige tweelettergrepi-ge woorden).
De oefeningen moeten met bewust gebruikmaking van de geleerde spellingkennis gemaakt worden. Dit kan door het kaartje, waarop het geleerde is vastgelegd steeds erbij te gebruiken.
Tijdens de oefeningen kunnen dan ook desgewenst aantekeningen gemaakt worden op dit kaartje.
5. *Controledictee*
Doel is om na te gaan of deze spellingcategorie beheerst wordt.
Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het steunkaartje mag tijdens het dictee niet gebruikt worden.
Beoordeling: het controledictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de geoefende categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.
Blijkt uit het dictee, dat dit niveau beheerst wordt, kan overgegaan worden naar het instapdictee van het tweede niveau van de categorie.
6. *Oefeningen met meerlettergrepi-ge* woorden.
Er wordt gestart met het blad waarop de betreffende aanpak weergegeven staat. Geef nu voorbeelden met meer-lettergrepi-ge woorden om te laten zien hoe het net-als woord nu gebruikt wordt. Op het steunkaartje kunnen als aanvullingen voorbeelden e.d. ingevuld worden. De werkwijze is verder gelijk aan de beschrijving bij 4 (oefeningen met eenvoudige woorden).

Bij de net-als woorden zijn er een aantal categorieën, waarbij het onderscheid in oefenen met eenvoudige woorden en meerlettergrepige woorden niet gemaakt wordt. In deze categorieën komen alleen maar meerlettergrepige woorden voor.

7. *Controledictee*: zie onder 5.

8. *Categorieën door elkaar*

Dit onderdeel komt aan het eind van dit programmadeel.

De voorgaande categorieën van de net-als woorden worden door elkaar geoefend.

Dit herhalingsdeel wordt afgesloten met een controledictee.